

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GERARDA HOGANA
přednesené dne 15. dubna 2021¹

Věc C-665/20 PPU

**Openbaar Ministerie
proti
X**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Naléhavé řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v trestních věcech – Evropský zatýkací rozkaz – Rámcové rozhodnutí 2002/584/SVV – Předávání vyžádaných osob vystavujícím justičním orgánům – Článek 4 bod 5 – Důvody, pro které je možné odmítnout výkon – Vyžádaná osoba, která byla pravomocně odsouzena za stejný čin třetím státem – Zásada *ne bis in idem* – Trest, který byl vykonán nebo ho již nelze vykonat“

I. Úvod

1. Projednávaná žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy², ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009³ (dále jen „rámcové rozhodnutí 2002/584“).

2. I když lze judikaturu Soudního dvora týkající se evropského zatýkacího rozkazu označit za bohatou, rozmanitou situaci, v nichž je tento nástroj uplatňován, stále vede k novým otázkám ohledně významu pravidel a zásad, které jeho použití vyžaduje. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce je toho dalším názorným příkladem.

3. Projednávaná žádost byla předložena v rámci výkonu evropského zatýkacího rozkazu v Nizozemsku, přičemž tento rozkaz vydal dne 19. září 2019 Amtsgericht Tiergarten (obvodní soud pro Tiergarten, Německo) za účelem trestního stíhání zahájeného vůči X pro násilná jednání mimořádné závažnosti, kterých se měl dopustit v Berlíně (Německo) a o kterých již pravděpodobně l v plném rozsahu nebo částečně rozhodl trestní soud v Teheránu (Írán). X byl odsouzen k trestu odnětí svobody na sedm let a šest měsíců, zbytek trestu v délce 338 dnů mu byl nicméně prominut na základě všeobecné amnestie vyhlášené duchovním vůdcem revoluce u příležitosti 40. výročí iránské revoluce.

1 – Původní jazyk: francouzština.

2 – Úř. věst. 2002, L 190, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 34.

3 – Úř. věst. 2009, L 81, s. 24.

4. V tomto konkrétním kontextu má Soudní dvůr upřesnit svou judikaturu týkající se prostoru pro uvážení, kterým justiční orgány disponují v případě důvodu, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu ve specifickém případě uvedeném v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584. Zcela poprvé bude muset Soudní dvůr také rozhodnout o uplatnění zásady *ne bis in idem*, která vyplývá z čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, v nadnárodním kontextu a o tom, jaký vliv má na uplatnění tohoto ustanovení milost.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

5. Body 6, 10 a 12 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584 uvádí:

„(6) Evropský zatýkací rozkaz stanovený v tomto rámcovém rozhodnutí je prvním konkrétním opatřením v oblasti trestního práva k provedení zásady vzájemného uznávání, na kterou Evropská rada poukázala jako na ‚úhelný kámen‘ justiční spolupráce.

[...]

(10) Mechanismus evropského zatýkacího rozkazu je založen na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy. Jeho provádění lze pozastavit pouze v případě závažného a trvajících porušování zásad stanovených v čl. 6 odst. 1 [SEU] některým členským státem v případě, že toto porušování Rada zjistila podle čl. 7 odst. 1 uvedené smlouvy s důsledky stanovenými v čl. 7 odst. 2.

[...]

(12) Toto rámcové rozhodnutí ctí základní práva a zachovává zásady zakotvené v článku 6 [SEU], které jsou vyjádřeny i v Listině základních práv Evropské unie [...], zejména v kapitole [VI] uvedené listiny. [...]

6. Článek 1 tohoto rámcového rozhodnutí, nadepsaný „Definice evropského zatýkacího rozkazu a povinnost jej vykonat“, stanoví:

„1. Evropský zatýkací rozkaz je soudní rozhodnutí, které vydal některý členský stát proto, aby jiný členský stát zatkl a předal vyžádanou osobu za účelem trestního stíhání nebo výkonu trestu odnětí svobody nebo ochranného opatření spojené[ho] s odnětím osobní svobody.

2. Členské státy vykonají evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními tohoto rámcového rozhodnutí.

3. Tímto rámcovým rozhodnutím není dotčena povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 [SEU].“

7. Článek 3 rámcového rozhodnutí 2002/584, nadepsaný „Důvody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu“, stanoví:

„Justiční orgán členského státu, který má vykonat zatýkací rozkaz (dále jen ‚vykonávající justiční orgán‘), odmítne vykonat evropský zatýkací rozkaz v těchto případech:

1) pokud se na trestný čin, pro který je zatýkací rozkaz vydán, vztahuje ve vykonávajícím členském státě amnestie, pokud byl tento stát příslušný ke stíhání tohoto trestného činu podle svého vlastního trestního práva;

- 2) pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzená za stejný čin členským státem za předpokladu, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva členského státu, ve kterém byl vynesena rozsudek, ho již nelze vykonat;
 - 3) pokud osoba, na niž byl evropský zatýkací rozkaz vydán, není podle práva vykonávajícího státu vzhledem ke svému věku trestně odpovědná za jednání, pro které je zatýkací rozkaz vydán.“
8. Článek 4 rámcového rozhodnutí 2002/584, jak plyne z jeho nadpisu, se týká „Důvod[ů], pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu“. Toto ustanovení zní:

„Vykonávající justiční orgán může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu:

[...]

- 5) pokud má vykonávající justiční orgán informace, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzena za stejný čin třetím státem, za podmínky, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva státu, který vynesl rozsudek, ho již nelze vykonat;

[...]“

B. Nizozemské právo

9. Rámcové rozhodnutí 2002/584 bylo provedeno do nizozemského práva zákonem *wet tot implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten van de Europese Unie* (zákon, kterým se provádí rámcové rozhodnutí Rady Evropské unie o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy) ze dne 29. dubna 2004⁴, ve znění zákona ze dne 22. února 2017⁵ (dále jen „OLW“).

10. Ke dni podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce čl. 9 odst. 1 OLW stanoví:

„Vyžádanou osobu nelze předat, jde-li o čin, pro který:

[...]

- d. tato osoba byla zproštěna obžaloby, nebo bylo zastaveno trestní stíhání nizozemským soudem, nebo bylo vůči ní vydáno jiné pravomocné rozhodnutí se stejným účinkem soudem jiného členského státu Evropské unie nebo třetího státu;
- e. tato osoba byla rozhodnutím soudu odsouzena, pokud:
 - 1) uložený trest nebo opatření již byly vykonány;
 - 2) výkon nebo další výkon uloženého trestu nebo opatření již není možný;
 - 3) v rámci odsouzení byla konstatována vina, ale nebyl uložen žádný trest nebo opatření;
 - 4) uložený trest nebo opatření jsou vykonávány v Nizozemsku;

4 – Stb. 2004, č. 195.

5 – Stb. 2017, č. 82.

[...]“

11. Článek 28 odst. 2 OLW stanoví:

„Pokud rechtbank [soud] rozhodne [...] že předání nelze povolit [...], odmítne předání rozhodnutím.“

III. Skutkový základ sporu v původním řízení

12. Dne 19. září 2019 vydal Amtsgericht Tiergarten (obvodní soud pro Tiergarten, Německo) vůči X evropský zatýkací rozkaz žádající o jeho předání za účelem trestního stíhání pro činy, kterých se měl dopustit v Berlíně dne 30. října 2012.

13. Uvedeného dne měl X spoutat Y, která byla v rozhodné době jeho přítelkyní, jakož i Z, její desetiletou dceru, a vyhrožovat jim nožem. Následně Y znásilnil a poté zmrzačil. Než opustil dům Y, X údajně zatarasil místnosti, ve kterých byly Y a Z spoutány, a to v úmyslu způsobit jim smrt.

14. Předání X je požadováno pro následující trestné činy:

- pokus o vraždu jeho přítelkyně;
- pokus o vraždu dcery jeho přítelkyně, v rozhodné době nezletilý;
- znásilnění přítelkyně;
- těžké ublížení na zdraví způsobené přítelkyní;
- omezování osobní svobody přítelkyně;
- omezování osobní svobody nezletilé dcery jeho přítelkyně.

15. Na základě tohoto evropského zatýkacího rozkazu byl X zadržen v Nizozemsku a dne 18. března 2020 předveden před předkládající soud. X tomuto soudu sdělil, že nesouhlasí s předáním německým justičním orgánům, přičemž byl vzat do vazby do vydání rozhodnutí v této věci. Na podporu svého nesouhlasu s předáním X uplatnil zásadu *ne bis in idem*, a to zejména s tím, že za stejné skutky byl pravomocně odsouzen ve třetím státě, a sice v Íránu.

16. Podle zjištění předkládajícího soudu byl X v Íránu pro výše uvedené skutky odsouzen, s výjimkou omezování osobní svobody Y, které bylo nicméně zahrnuto, co se jeho skutkové podstaty týče, v právní kvalifikaci pokusu o vraždu Y. V trestním řízení vedeném v Íránu byl X pravomocně odsouzen za těžké ublížení na zdraví spáchané na Y, jakož i za pokus vraždy Y a Z. Naproti tomu bylo pravomocně rozhodnuto o zproštění obžaloby pro trestný čin znásilnění Y a omezování osobní svobody Z.

17. Podle íránského práva si X musel odpykat pouze nejpřísnější z trestů odnětí svobody, které mu byly v Íránu uloženy za činy, pro které byl pravomocně odsouzen, a to trest odnětí svobody na sedm let a šest měsíců. X vykonal převážnou část tohoto trestu. Zbývající část trestu mu byla prominuta na základě všeobecné amnestie vyhlášené duchovním vůdcem revoluce u příležitosti 40. výročí íránské revoluce.

18. Z důvodu těžkého ublížení na zdraví, které Y způsobil, byl X dále odsouzen k tomu, aby jí vyplatil „diya“. S ohledem na jeho platební neschopnost bylo X povoleno zaplatit „diya“ ve splátkách, první ve výši de 200 000 000 íránských rijálů (přibližně 4 245 eur) a následně měsíční splátky ve výši 2 % z „diya“. Po uhrazení první splátky a jedné měsíční splátky byl X dne 5. května 2019 propuštěn. Dne 7. září 2020 vydaly íránské orgány na X zatýkací rozkaz, a to z důvodu neuhrazení dalších splátek ve stanovených lhůtách.

19. Před předkládajícím soudem X tvrdí, že byl trestně stíhán a pravomocně odsouzen v Íránu za tytéž činy, pro které je požadováno jeho předání na základě evropského zatýkacího rozkazu, který byl proti němu vydán. X má za to, že pro část činů byl pravomocně zproštěn obžaloby, a za zbylé byl odsouzen k trestu odnětí svobody, který vykonal v plném rozsahu. X dále tvrdí, že „diya“ není trestem nebo opatřením, nýbrž povinností uhradit oběti trestného činu náhradu škody.

20. X z toho dovozuje, že podle čl. 9 odst. 1 písm. d) a e) bodu 1 OLW by mělo být jeho předání německým orgánům na základě evropského zatýkacího rozkazu, který byl vůči němu vydán, odmítnuto. X zejména tvrdí, že čl. 9 odst. 1 OLW nerozlišuje mezi pravomocným rozsudkem vydaným v členském státě a pravomocným rozsudkem vydaným ve třetím státě. Nizozemský zákonodárce tak podle názoru X využil možnosti přiznané členským státům rámcovým rozhodnutím 2002/584 odmítnout předání v případě, že ve třetím státě byl vydán pravomocný rozsudek a trest v něm byl v plném rozsahu vykonán. Nizozemské soudy by tedy podle X měly v souladu s tím postupovat.

21. Státní zastupitelství naproti tomu tvrdí, že námitce uplatněné X a vycházející z předchozího odsouzení v Íránu, nelze vyhovět. Podle něj v případě odsouzení ve třetím státě přísluší práve předkládajícímu soudu jakožto vykonávajícímu justičnímu orgánu podle čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, aby upustil od použití čl. 9 odst. 1 písm. e) OLW a posoudil, zda se na odsouzení v Íránu může vztahovat vzájemné uznávání podle zásady vzájemné důvěry vyplývající ze Smluv nebo obvyčeje. S ohledem na přerušení diplomatických styků a neexistující justiční spolupráci s Íránskou islámskou republikou, jakož i významné rozdíly mezi právními systémy členských států Evropské unie a íránským právním systémem, taková důvěra v právní systém Íránské islámské republiky podle státního zastupitelství není dána. Státní zastupitelství z toho dovozuje, že odsouzení X v Íránu nemůže být platným důvodem pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu, který byl vůči němu vydán.

22. V reakci na tyto protichůdné postoje vyjadřuje předkládající soud několik pochybností stran toho, jak je třeba vykládat čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, a ohledně způsobu, jakým bylo toto ustanovení provedeno do nizozemského práva.

23. V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že článek 4 rámcového rozhodnutí 2002/584 obsahuje výčet důvodů, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, zatímco OLW stanoví, že jsou-li takové důvody dány, je třeba výkon odmítnout, přičemž vykonávající justiční orgán nemá v tomto ohledu žádný prostor pro uvážení. Předkládající soud si dále klade otázku, zda pojem „stejný čin“ použitý v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán stejným způsobem, jakým Soudní dvůr vykládá čl. 3 bod 2 tohoto rámcového rozhodnutí, a to přesto, že se první případ týká existence pravomocného rozsudku vydaného ve třetím státě, zatímco druhý pravomocného rozsudku vydaného v jiném členském státě. Konečně se předkládající soud táže, zda s ohledem na milost, která byla X udělena v Íránu, lze mít za to, že jemu uložený trest byl vykonán nebo ho již podle práva státu, který vynesl rozsudek, nelze vykonat, ve smyslu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584.

24. Rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko), který má za to, že otázka, zda může vykonat evropský zatýkací rozkaz vydaný vůči X, závisí v konečném důsledku na výkladu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, se rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru předběžné otázky.

IV. Předběžné otázky a naléhavé řízení před Soudním dvorem

25. Rozhodnutím ze dne 7. prosince 2020, došlým Soudnímu dvoru téhož dne, se Rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu) rozhodl položit Soudnímu dvoru na základě článku 267 SFEU následující předběžné otázky:

- „1) Je třeba čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 vykládat v tom smyslu, že v případě, že se členský stát rozhodne provést toto ustanovení do vnitrostátního práva, musí mít vykonávající justiční orgán prostor pro uvážení ohledně toho, zda je, či není namístě odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu?
- 2) Musí být pojem ‚stejný čin‘ uvedený v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 a tentýž pojem uvedený v čl. 3 bodě 2 tohoto rámcového rozhodnutí vykládány stejným způsobem, a není-li tomu tak, jak je třeba vykládat tento pojem v prvně uvedeném ustanovení?
- 3) Musí být podmínka stanovená v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, spočívající v tom, že ‚byl trest vykonán, [...] nebo podle práva státu, který vynesl rozsudek, ho již nelze vykonat‘, vykládána v tom smyslu, že je splněna v případě, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzena za stejný čin k trestu odnětí svobody, který částečně vykonala ve státě, ve kterém došlo k odsouzení, přičemž zbývající část trestu jí byla prominuta orgánem této země, který není soudním orgánem, v rámci všeobecné milosti, která se vztahuje i na odsouzené, kteří se stejně jako vyžádaná osoba dopustili závažných trestných činů, a nevychází z racionálních úvah trestněprávní politiky?“

26. Předkládající soud rovněž požádal o použití naléhavého řízení podle článku 107 jednacího řádu Soudního dvora.

27. Na podporu této žádosti předkládající soud uvedl, že se předložené otázky týkají výkladu rámcového rozhodnutí 2002/584, na které se vztahuje hlava V části třetí Smlouvy o FEU. Dále poukázal na to, že X byl do doby, než bude rozhodnuto o jeho předání německým orgánům, umístěn do vazby. Naléhavá odpověď Soudního dvora tak podle předkládajícího soudu bude mít přímý a rozhodující vliv na dobu trvání vazby vyžádané osoby.

28. Pátý senát Soudního dvora rozhodnutím ze dne 17. prosince 2020 této žádosti vyhověl.

29. Písemná vyjádření předložili státní zastupitelství, X, nizozemská a německá vláda, jakož i Evropská komise. S výjimkou německé vlády přednesly tyto zúčastněné strany ústní vyjádření na jednání, které se konalo dne 3. března 2021.

V. Analýza

A. Úvodní poznámky

30. Jak jsem zmínil v úvodu tohoto stanoviska, judikatura týkající se rámcového rozhodnutí 2002/584 je obsáhlá. Rámec, ve kterém musí být jeho ustanovení vykládána, je tedy znám⁶.

6 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího státu) (C-314/18, EU:C:2020:191, bod 42).

31. Úvodem je tak třeba zdůraznit, že unijní právo spočívá na základním předpokladu, že každý členský stát sdílí se všemi ostatními členskými státy řadu společných hodnot, na nichž je Unie založena, jak je uvedeno v článku 2 SEU, a uznává, že s ním ostatní členské státy tyto hodnoty sdílejí. Tento předpoklad znamená – a zároveň odůvodňuje – existenci vzájemné důvěry členských států v uznávání těchto hodnot, a tím i v dodržování unijního práva, které tyto hodnoty zakotvuje⁷.

32. Tyto dvě zásady, jak zásada vzájemné důvěry mezi členskými státy, tak zásada vzájemného uznávání, mají v unijním právu zásadní význam tím spíše, že umožňují vytvoření a zachování prostoru bez vnitřních hranic. Konkrétně zásada vzájemné důvěry zejména v souvislosti s prostorem svobody, bezpečnosti a práva každému z těchto států ukládá, aby až na výjimečné okolnosti vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která uznává unijní právo⁸.

33. V tomto kontextu má rámcové rozhodnutí 2002/584 nahradit mnohostranný systém vydávání založený na Evropské úmluvě o vydávání podepsané v Paříži dne 13. prosince 1957 zjednodušeným a efektivnějším systémem předávání odsouzených nebo podezřelých osob mezi justičními orgány za účelem trestního řízení nebo výkonu soudních rozhodnutí. Mechanismus evropského zatýkacího rozkazu jakožto první konkretizace zásady vzájemného uznávání v oblasti trestního práva je nutně založen, slovy samotného unijního normotvůrce, na vysoké úrovni důvěry mezi členskými státy⁹.

34. Zásada vzájemného uznávání, která, jak plyne zejména z bodu 6 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584, je „úhelným kamenem“ justiční spolupráce v trestních věcech, nachází své konkrétní vyjádření v čl. 1 odst. 2 tohoto rámcového rozhodnutí. Předmětné ustanovení totiž zakotvuje pravidlo, podle kterého jsou členské státy povinny vykonat evropský zatýkací rozkaz na základě zásady vzájemného uznávání a v souladu s ustanoveními téhož rámcového rozhodnutí. Vykonávající justiční orgány tedy mohou odmítnout výkon takového rozkazu v podstatě pouze v taxativně vyjmenovaných případech stanovených v rámcovém rozhodnutí 2002/584. Výkon evropského zatýkacího rozkazu kromě toho může být vázán pouze na některou z podmínek taxativně stanovených v článku 5 tohoto rámcového rozhodnutí. Zatímco výkon evropského zatýkacího rozkazu tedy představuje pravidlo, odmítnutí jeho výkonu je pojata jako výjimka, která musí být vykládána restriktivně¹⁰.

35. Rámcové rozhodnutí 2002/584 tak výslovně uvádí důvody pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu (článek 3) a důvody, pro které je výkon evropského zatýkacího rozkazu možné odmítnout (články 4 a 4a), a záruky, které musí v určitých případech poskytnout vystavující členský stát (článek 5)¹¹.

7 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 35), jakož i ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího členského státu) (C-314/18, EU:C:2020:191, bod 35).

8 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 36), jakož i ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, bod 35).

9 – Viz body 6 a 10 odůvodnění rámcového rozhodnutí 2002/584. Viz také rozsudky ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, body 39 a 40), jakož i ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího členského státu) (C-314/18, EU:C:2020:191, body 37 a 38).

10 – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 41); ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího členského státu) (C-314/18, EU:C:2020:191 bod 39), a ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, bod 37).

11 – Rozsudky ze dne 25. července 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky soudního systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 42), jakož i ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího členského státu) (C-314/18, EU:C:2020:191 bod 40).

36. Zásady vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, ze kterých vychází toto rámcové rozhodnutí, nicméně nemohou ať už jakýmkoliv způsobem zasahovat do základních práv zaručených dotčeným osobám¹². Z toho logicky vyplývá, že rámcové rozhodnutí 2002/584 je nutno vykládat takovým způsobem, který je způsobilý zajistit soulad s požadavky dodržování základních práv dotčených osob, avšak nedojde ke zpochybnění účinnosti systému justiční spolupráce mezi členskými státy, jehož základním prvkem je mimo jiné i evropský zatýkací rozkaz, jak je upraven unijním normotvůrcem¹³.

B. K první předběžné otázce

37. V rámci první předběžné otázky se předkládající soud táže, zda je třeba čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 vykládat v tom smyslu, že v případě, že se členský stát rozhodne provést toto ustanovení do vnitrostátního práva, musí vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznat určitý prostor pro uvážení pro účely rozhodnutí, zda je výkon evropského zatýkacího rozkazu z důvodu uvedeného v tomto ustanovení namíste odmítnout či nikoliv.

38. Jak to již shrnul generální advokát Yves Bot ve svém stanovisku ve věci, ve které byl vydán rozsudek Soudního dvora ze dne 29. června 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503), je tudíž třeba určit, co se rozumí „fakultativní“ povahou evropského zatýkacího rozkazu. Jde o možnost členských států při provádění rámcového rozhodnutí 2002/584 do vnitrostátního práva rozhodnout o tom, zda uplatní důvody, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, nebo jde o možnost přiznanou vykonávajícímu justičnímu orgánu, který by v takovém případě disponoval posuzovací pravomocí při rozhodování, zda je třeba tyto důvody uplatnit, či neuplatnit v závislosti na konkrétních okolnostech každého případu¹⁴?

39. V tomto ohledu je pravda, že právo členských států provést do vnitrostátního práva důvody, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, bylo opakovaně potvrzeno Soudním dvorem¹⁵. Od té doby měl nicméně Soudní dvůr také příležitost vyslovit se k jednotlivým důvodům, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu. Pokaždé přitom Soudní dvůr zvolil výklad, podle kterého musí být justičnímu orgánu nutně přiznána posuzovací pravomoc¹⁶. V projednávané věci dospívám na základě jazykového, kontextuálního a teleologického výkladu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 k témuž závěru.

40. *Zaprvé* uvádím, že Soudní dvůr rozhodl, a to s výslovným poukazem na bod 30 stanoviska generálního advokáta Y. Bota ve věci Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116), že ze znění čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 vyplývá, že když se členský stát rozhodne provést toto ustanovení do vnitrostátního práva, musí mít vykonávající justiční orgán nicméně určitou posuzovací pravomoc, pokud jde o otázku, zda je třeba evropský zatýkací rozkaz vykonat, či nikoliv¹⁷.

12 – Viz čl. 1 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2002/584. V tomto smyslu viz také rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 59).

13 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 63).

14 – Stanovisko generálního advokáta Y. Bota ve věci Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, bod 26).

15 – Soudní dvůr zejména rozhodl, že: „[p]okud členské státy provádí čl. 4 bod 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 do svého vnitrostátního práva [...]“ [rozsudek ze dne 5. září 2012, Lopes Da Silva Jorge (C-42/11, EU:C:2012:517, bod 50) (kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska), respektive že: „[...] když se členský stát rozhodne provést [čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584] do vnitrostátního práva [...]“ [rozsudek ze dne 29. června 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, bod 21) (kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska)]. Viz také rozsudek ze dne 13. prosince 2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, bod 33).

16 – K článku 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584, viz zejména rozsudky ze dne 29. června 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, bod 21); ze dne 13. prosince 2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, bod 33), a ze dne 24. června 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, body 86 a 99) a k článku 4a téhož rámcového rozhodnutí viz rozsudky ze dne 24. května 2016, Dworzecki (C-108/16 PPU, EU:C:2016:346, bod 50); ze dne 10. srpna 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 96), a ze dne 17. prosince 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, bod 51).

17 – Rozsudek ze dne 29. června 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, bod 21).

41. V uvedeném bodě svého stanoviska generální advokát Y. Bot neomezil svou analýzu na znění čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584. Jeho analýza se týkala nadpisu článku 4 rámcového rozhodnutí a prvního pododstavce tohoto ustanovení obsahujícího jedinou větu, která uvozuje bez rozdílu všechny jednotlivé důvody, pro které je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu a které jsou vyjmenovány v bodech 1 až 7.

42. Může být proto užitečné připomenout, že přídatné jméno „fakultativní“ obsažené v nadpisu článku 4 rámcového rozhodnutí 2002/584 se váže k „odmítnutí výkonu“, a nikoliv k „důvodům“, pro které může být výkon odmítnut. Fakultativní je tedy právě odmítnutí výkonu zatýkacího rozkazu, a to na rozdíl od případů povinného odmítnutí upravených v článku 3 téhož rámcového rozhodnutí¹⁸. Jelikož je fakultativní, každé rozhodnutí o odmítnutí, bude nutně odrážet vědomou volbu toho, kdo rozhodnutí přijímá, a bude tedy výsledkem jeho uvážení.

43. Jak kromě toho dále uvedl generální advokát Y. Bot ve stejném bodě svého stanoviska, z čl. 4 prvního pododstavce rámcového rozhodnutí 2002/584 vyplývá, že možnost odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu je svěřena přímo vnitrostátním vykonávajícím justičním orgánům. Tam, kde čl. 3 první pododstavec rámcového rozhodnutí 2002/584 stanoví, že vykonávající justiční orgán „odmítne vykonat evropský zatýkací rozkaz“¹⁹ v případech vyjmenovaných v tomto ustanovení, se totiž v čl. 4 prvním pododstavci uvádí, že ten samý orgán „může odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu“²⁰. Jak již konstatoval Soudní dvůr, ze zvoleného výrazu „může“ vyplývá, že rozhodne-li se členský stát provést toto ustanovení do vnitrostátního práva, musí mít vykonávající justiční orgán prostor pro uvážení, pokud jde o otázku, zda je či není namístě odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu²¹.

44. *Zadruhé* tento výklad čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 podporuje i kontext, jehož je předmětné ustanovení součástí. Jak jsem připomněl v rámci mých úvodních poznámek, výkon evropského zatýkacího rozkazu představuje pravidlo a odmítnutí jeho výkonu výjimku, která musí být proto vykládána restriktivně²². Pokud by mohl být článek 4 rámcového rozhodnutí 2002/584 proveden tak, že by měl vykonávající justiční orgán povinnost odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu v případech uvedených v tomto ustanovení, by vzhledem k jeho automaticnosti zbavovalo tento orgán možnosti zohlednit konkrétní okolnosti každé věci, na jejichž základě by mohl dospět k závěru, že podmínky pro odmítnutí předání nejsou splněny. Takové ustanovení by tím, že by měnilo pouhou možnost ve skutečnou povinnost, současně měnilo výjimku spočívající v odmítnutí předání v pravidlo²³.

45. Kromě toho Soudní dvůr nemůže v rámci kontextuálního výkladu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 odhlédnout od případu uvedeného v čl. 3 bodě 2 tohoto rámcového rozhodnutí. Tyto případy jsou totiž totožné, a to s jedinou výjimkou spočívající v tom, že první případ se týká existence pravomocného rozsudku vydaného třetím státem, kdežto v druhém případě se jedná o pravomocný rozsudek vydaný členským státem. Jak patřičně uvádí německá vláda ve svém písemném vyjádření, pokud by členské státy měly možnost přeměnit případ uvedený v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 na důvod pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu, rozdíl mezi oběma ustanoveními by pozbyl svého smyslu.

18 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta Y. Bota ve věci Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, bod 30).

19 – Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska.

20 – Kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska.

21 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 13. prosince 2018, Sut (C-514/17, EU:C:2018:1016, bod 33).

22 – Viz bod 34 tohoto stanoviska a odkazy uvedené v poznámce pod čarou 10.

23 – V tomto smyslu, k čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584, viz stanovisko generálního advokáta Y. Bota ve věci Popławski (C-579/15, EU:C:2017:116, bod 31).

46. *Zatřetí* výklad hovořící ve prospěch prostoru pro uvážení justičních orgánů potvrzuje podle mého názoru i cíl, který sleduje zavedení evropského zatýkacího rozkazu. V souladu s čl. 1 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2002/584 je účelem mechanismu evropského zatýkacího rozkazu umožnit zadržení a předání vyžádané osoby tak, aby s ohledem na cíl sledovaný uvedeným rámcovým rozhodnutím spáchaný trestný čin nezůstal nepotrestán a tato osoba byla stíhána nebo vykonala trest odnětí svobody, který jí byl uložen²⁴.

47. Pokud by přitom byl čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 vykládán v tom smyslu, že umožňuje členským státům uložit vykonávajícím justičním orgánům povinnost každopádně odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, pokud byla vyžádaná osoba pravomocně odsouzena za stejný čin třetím státem (a to za podmínky, že v případě odsouzení byl trest vykonán, právě je vykonáván nebo podle práva státu, který vynesl rozsudek, ho již nelze vykonat), aniž by tyto orgány měly jakýkoliv prostor pro uvážení, a to ačkoliv se mohou právní systémy a použitelná řízení v třetí zemi značně odlišovat od těch, které jsou známy v členských státech, mohlo by to vytvářet riziko nepotrestání vyžádané osoby. Takový výklad proto nelze považovat za výklad v souladu s rámcovým rozhodnutím 2002/584²⁵.

48. V tomto kontextu obdobně jako musí mít vykonávající justiční orgány na základě článku 4a rámcového rozhodnutí 2002/584 možnost zohlednit všechny okolnosti, které jim umožní ujistit se, že předání osoby, na kterou byl vydán evropský zatýkací rozkaz, nepovede k porušení jejího práva na obhajobu, a to vzhledem k tomu, že toto ustanovení – stejně jako čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 – zakotvuje důvod, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu²⁶, musí mít příslušné justiční orgány možnost zohlednit všechny okolnosti, které jim umožní ujistit se, že odmítnutí předání nebude mít za následek nepotrestání vyžádané osoby.

49. Taková posuzovací pravomoc má v rámci použití čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 o to větší význam, že toto ustanovení vztahuje zásadu *ne bis in idem* na rozsudky vydané soudy třetích států. Na rozdíl od toho, co platí mezi členskými státy, zásady vzájemné důvěry a vzájemného uznávání, které jsou základem mechanismu evropského zatýkacího rozkazu, nelze bez dalšího přenášet na třetí státy²⁷. Tato problematika je jádrem druhé předběžné otázky, a budu se jí proto věnovat v rámci odpovědi na ni.

50. Po tomto upřesnění a s ohledem na výše uvedené úvahy jsem toho názoru, že z jazykového, kontextuálního a teleologického výkladu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 vyplývá, že musí být vykládán v tom smyslu, že v případě, že se členský stát rozhodne provést toto ustanovení do vnitrostátního práva, musí vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznat určitý prostor pro uvážení pro účely rozhodnutí, zda je výkon evropského zatýkacího rozkazu třeba z důvodu uvedeného v tomto ustanovení odmítnout, či nikoliv.

24 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího členského státu) (C-314/18, EU:C:2020:191 bod 47).

25 – V tomto smyslu k čl. 4 bodu 6 rámcového rozhodnutí 2002/584 viz rozsudek ze dne 29. června 2017, Popławski (C-579/15, EU:C:2017:503, bod 23). K potvrzení a uplatnění zásady, podle které by nepotrestání vyžádané osoby bylo neslučitelné s cílem sledovaným rámcovým rozhodnutím 2002/584, viz rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, body 82 a 103).

26 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 96), jakož i ze dne 17. prosince 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, bod 51). K tomu, jaký vliv má na nutnost přiznat justičním orgánům posuzovací pravomoc případ, pro který je možné odmítnout výkon evropského zatýkacího rozkazu, v dané věci čl. 4 bod 6 rámcového rozhodnutí 2002/584, viz také rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, body 86 a 99).

27 – V tomto smyslu viz stanovisko generální advokátky J. Kokott ve věci JR (Zatýkací rozkaz – Odsouzení ve třetím státě, který je členem EHP) (C-488/19, EU:C:2020:738, bod 34).

C. K druhé předběžné otázce

51. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda musí být pojem „stejný čin“ uvedený v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 vykládán stejným způsobem jako formálně totožný pojem použitý v čl. 3 bodě 2 tohoto rámcového rozhodnutí. Není-li tomu tak, předkládající soud si klade otázku, jaký význam by tedy měl být tomuto pojmu dán.

52. Úvodem je třeba konstatovat, že stejně jako čl. 3 bod 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, čl. 4 bod 5 tohoto rozhodnutí neodkazuje na právo členských států, jde-li o pojem „stejný čin“. Z důvodu požadavku na jednotné používání unijního práva tedy výklad tohoto pojmu nelze ponechat na justičních orgánech jednotlivých členských států na základě jejich vnitrostátního práva. Jedná se o autonomní pojem unijního práva²⁸.

53. Co se týče pojmu „stejný čin“, který je uveden v čl. 3 bodě 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, Soudní dvůr rozhodl, že musí být definován shodně jako pojem „tentýž čin“ uvedený v článku 54 Úmluvy k provedení Schengenské dohody ze dne 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích²⁹, podepsané v Schengenu (Lucembursko) dne 19. června 1990 (dále jen „ÚPSD“)³⁰. Musí být tedy vykládán tak, že se týká pouze skutkové stránky činu a zahrnuje všechny konkrétní okolnosti, které jsou vzájemně neoddělitelně spojeny, nezávisle na právní kvalifikaci těchto činů nebo chráněném právním zájmu³¹.

54. Soudní dvůr odůvodnil shodné pojetí obou pojmů s poukazem na společný cíl článku 54 ÚPSD a čl. 3 bodu 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, který spočívá v zabránění tomu, aby daná osoba byla znovu trestně stíhána nebo odsouzena za tentýž čin³². Není mi přitom zřejmé, jaký jiný cíl by mohl sledovat čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, který, jak jsem již zmínil, je v každém ohledu podobný čl. 3 bodu 2 téhož rámcového rozhodnutí až na stát, který vydal dřívější rozsudek týkající se stejného činu.

55. Za těchto okolností mám s ohledem na tento společný cíl a Soudním dvorem uznanou nutnost zajistit soudržnost výkladu jednotlivých ustanovení rámcového rozhodnutí 2002/584³³ za to, že pojem „stejný čin“ použitý v čl. 4 bodě 5 tohoto rámcového rozhodnutí musí být vykládán shodně jako pojem „stejný čin“ obsažený v jeho čl. 3 bodě 2.

56. Dále bych doplnil, že ačkoliv unijní normotvůrce zásadu *ne bis in idem* v rámcovém rozhodnutí 2002/584 formálně nezmiňuje, není pochyb o tom, že právě tuto zásadu čl. 3 bod 2 a čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 provádějí. To podle mého soudu dokládá nadpis kapitoly, jejíž součástí je článek 54 ÚPSD – „Zákaz dvojího trestu“ – a skutečnost, že stejným způsobem je vykládán článek 50 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), který tuto zásadu formálně vyjadřuje v rámci Listiny³⁴.

28 – K pojmu „stejný čin“ uvedenému v čl. 3 bodě 2 rámcového rozhodnutí 2002/584 obdobně viz rozsudek ze dne 16. listopadu 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, bod 38).

29 – Úř. věst. 2000, L 239, s. 19; Zvl. vyd. 19/02, s. 9.

30 – Rozsudek ze dne 16. listopadu 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, bod 40).

31 – Rozsudek ze dne 16. listopadu 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, bod 39).

32 – Rozsudek ze dne 16. listopadu 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683, bod 40).

33 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Ōzcelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, bod 33).

34 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 20. března 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197, body 25, 34 a 35). Lze poukázat i na to, že Soudní dvůr v tomto rozsudku v bodě 35 rozsudku konkrétně odkazuje na body 39 a 40 rozsudku ze dne 16. listopadu 2010, Mantello (C-261/09, EU:C:2010:683), týkající se výkladu čl. 3 bodu 2 rámcového rozhodnutí 2002/584.

57. Nejedná se tedy pouze o soudržnost v rámci rámcového rozhodnutí 2002/584, ale o zajištění soudržnosti napříč unijním právem. Jelikož jde o základní zásadu unijního práva rovněž zakotvenou v článku 50 Listiny³⁵ a vykládanou stejným způsobem v tak rozdílných oblastech jako daň z přidané hodnoty (DPH)³⁶, boj proti praní peněz³⁷ či evropský zatýkací rozkaz, nemůže se její definice měnit podle dotčeného právního nástroje, a tím spíše v rámci jednoho a téhož nástroje. Takový rozdíl by byl tím spíše disonantní, ba anachronický, když i Evropský soud pro lidská práva se nakonec přiklonil k výkladu zásady *ne bis in idem*, který se soustřeďuje na požadavek totožných nebo v podstatě stejných činů³⁸.

58. Je pravda, že podobně jako jiné mezinárodní instrumenty³⁹ omezuje článek 4 protokolu č. 7 úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, podepsané ve Štrasburku dne 22. listopadu 1984, použití zásady *ne bis in idem* na rozsudky vydané v téže zemi⁴⁰. Stejně tak článek 50 Listiny upřesňuje, že nikdo nesmí být stíhán nebo potrestán v trestním řízení za čin, za který již byl „v Unii“ osvobozen nebo odsouzen. Toto omezené nadnárodní použití zásady *ne bis in idem* lze v právním řádu Unie vysvětlit s ohledem na zásadu legitimního očekávání, která každému z členských států ukládá, aby až na výjimečné okolnosti vycházel z toho, že všechny ostatní členské státy dodržují unijní právo, a zejména základní práva, která toto právo uznává⁴¹. Jsem si vědom i toho, že Soudní dvůr zdůraznil v rámci ÚPSD, že existuje nutná spojitost mezi zásadou *ne bis in idem* zakotvenou v článku 54 ÚPSD a vzájemnou důvěrou mezi členskými státy v jejich příslušné systémy trestního soudnictví⁴².

59. Ačkoliv žádná zásada mezinárodního práva veřejného neukládá povinnost nadnárodního použití zásady *ne bis in idem*⁴³, žádné pravidlo toto, pokud je mi známo, nezakazuje⁴⁴. Pokud přitom unijní normotvůrce ve vztahu k rozsudkům vydaným ve třetím státě zakotvil důvod pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu formulovaný shodně jako v čl. 3 bodě 2 rámcového rozhodnutí 2002/584, je nutno konstatovat, že se rozhodl tuto zásadu uplatnit.

60. Je ovšem třeba mít na paměti, že čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán ve světle čl. 1 odst. 3 tohoto rámcového rozhodnutí, který ukládá bezvýhradnou povinnost ctít základní práva a obecné právní zásady zakotvené v článku 6 Smlouvy o EU při naplňování mechanismu evropského zatýkacího rozkazu. Nadnárodní použití zásady *ne bis in idem* proto nemůže jakýmkoliv způsobem zasahovat do základních práv zaručených dotčeným osobám⁴⁵.

61. Ze znění těchto dvou ustanovení ve vzájemném spojení tedy vyplývá, že vykonávající justiční orgán je sice povinen zohlednit pravomocný rozsudek vydaný soudem třetího státu, avšak za podmínky, že tento rozsudek byl přijat v řízení, které konkrétně dodrželo standardy spravedlivého procesu sdílené členskými státy a způsobilé zaručit práva všech účastníků řízení⁴⁶.

35 – Rozsudek ze dne 25. února 2021, Slovak Telekom (C-857/19, EU:C:2021:139, bod 39).

36 – Viz například rozsudek ze dne 20. března 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197).

37 – Viz mé stanovisko ve věci LG a MH (Samopraní) (C-790/19, EU:C:2021:15, body 50 a 51).

38 – V tomto smyslu viz rozsudek ESLP ze dne 10. února 2009, Zolotukhin v. Rusko, CE:ECHR:2009:0210JUD001493903, body 78 až 82 a z nedávné doby rozsudek ESLP ze dne 19. prosince 2017, Ramda v. Francie, CE:ECHR:2017:1219JUD007847711.

39 – Viz článek 14 odst. 7 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, který byl přijat Valným shromážděním Organizace spojených národů dne 16. prosince 1966 a vstoupil v platnost dne 23. března 1976.

40 – V tomto smyslu viz, Rafaraci, T., „The principle of *non bis in idem* in the jurisprudence of the European Court of Justice“, v *Le contrôle juridictionnel dans l'espace pénal européen*, Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2009, s. 93 až 110, zejména s. 93.

41 – Viz bod 32 tohoto stanoviska a odkazy citované v poznámce pod čarou 8.

42 – K této otázce viz rozsudky ze dne 11. února 2003, Gözütok a Brügge (C-187/01 a C-385/01, EU:C:2003:87, bod 33), a ze dne 9. března 2006, Van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, bod 30).

43 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 29. června 2006, Showa Denko v. Komise (C-289/04 P, EU:C:2006:431, bod 58).

44 – V tomto smyslu viz článek 58 ÚPSD, podle kterého ustanovení této úmluvy „neodporují použití širších vnitrostátních právních předpisů upravujících zásadu *zákazu dvojího řízení* v téže věci ve vztahu k soudním rozhodnutím vynesným v zahraničí“.

45 – Obdobně viz rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, body 59 a 63).

46 – V tomto ohledu z písemného a ústního vyjádření X vyplývá, že X nebyl v Íránu odsouzen v nějakém fiktivním trestním řízení. I uložený trest se zdá být poměrně přísný, přihlédneme-li k podmínkám zbavení svobody popsáním X. V případě, že by předkládající soud dospěl k závěru, že je třeba evropský zatýkací rozkaz vykonat, tyto okolnosti by podle mého názoru mohly být nepochybně také zohledněny německými soudy.

62. Skutečnost, že tam, kde čl. 3 bod 2 rámcového rozhodnutí 2002/584 zakotvuje důvod pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu, upravuje čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 důvod, pro který je výkon evropského zatýkacího rozkazu možné odmítnout, s sebou nese dva další důsledky, které jsou současně zárukami způsobilými zhojit neexistující vzájemnou důvěru vůči třetím státům.

63. Zaprvé je v konečném důsledku na každém členském státě, aby se rozhodl, zda si přeje provést čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 a vztáhnout zásadu *ne bis in idem* na nadnárodní situace přesahující Unii⁴⁷. Zadruhé, jak jsem ukázal v rámci mé analýzy první předběžné otázky předkládajícího soudu, použití výjimky uvedené v čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 v konkrétním případě musí být ponecháno na posouzení vykonávajícího justičního orgánu.

64. Bude tedy na příslušném justičním orgánu, aby vedle otázky spravedlivé povahy řízení vedeného ve třetím státě určil, zda předmětné skutkové okolnosti představují soubor skutkových okolností neoddělitelně spojených v čase, v prostoru, jakož i co do jejich předmětu⁴⁸.

65. V rámci svého posouzení vezme předkládající soud konečně v úvahu cíl sledovaný rámcovým rozhodnutím 2002/584, tedy aby spáchaný trestný čin nezůstal nepotrestán a aby vyžádaná osoba byla stíhána nebo vykonala trest odnětí svobody, který jí byl uložen⁴⁹. Jak jsem již uvedl, ustanovení rámcového rozhodnutí 2002/584 je nutno vykládat takovým způsobem, který je způsobilý zajistit soulad s požadavky na dodržování základních práv dotčených osob, jejichž je zásada *ne bis in idem* součástí, avšak nedojde ke zpochybnění účinnosti systému justiční spolupráce mezi členskými státy, jehož základním prvkem je mimo jiné i evropský zatýkací rozkaz⁵⁰.

66. S ohledem na výše uvedené úvahy mám za to, že pojem „stejný čin“ uvedený v čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 musí být vykládán stejným způsobem jako pojem obsažený v čl. 3 bodě 2 tohoto rámcového rozhodnutí. Tento pojem tedy musí být vykládán tak, že se týká pouze skutkové stránky činu a zahrnuje všechny konkrétní okolnosti, které jsou vzájemně neoddělitelně spojeny, nezávisle na právní kvalifikaci těchto činů nebo chráněném právním zájmu.

D. K třetí předběžné otázce

67. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda musí být podmínka uvedená v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 týkající se výkonu trestu vykládána v tom smyslu, že je splněna v případě, že vyžádaná osoba byla pravomocně odsouzena za stejný čin k trestu odnětí svobody, který byl částečně vykonán ve státě, ve kterém došlo k odsouzení, a zbývající část trestu jí byla prominuta orgánem tohoto státu, který není jeho soudním orgánem, v rámci všeobecné milosti, která se vztahuje i na osoby odsouzené za závažné činy a nevychází z racionálních úvah trestněprávní politiky.

68. Smysl této podmínky je důležitý proto, že tato podmínka může bránit odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Jestliže totiž nebyl trest vykonán ve smyslu čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, ukládá toto ustanovení návrat k pravidlu, a tím je předání dotčené osoby.

47 – Viz bod 39 tohoto stanoviska a odkazy citované v poznámce pod čarou 15.

48 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. března 2006, Van Esbroeck (C-436/04, EU:C:2006:165, bod 38), jakož i ze dne 18. července 2007, Kraaijenbrink (C-367/05, EU:C:2007:444, bod 27).

49 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. března 2020, SF (Evropský zatýkací rozkaz – Záruka vrácení do vykonávajícího členského státu) (C-314/18, EU:C:2020:191, bod 47).

50 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. srpna 2017, Tupikas (C-270/17 PPU, EU:C:2017:628, bod 63).

69. Úvodem upřesňuji, že právní institut milosti budu pojímat tak, jak jej definoval předkládající soud, a sice jako opatření orgánu, který není soudním orgánem, vztahující se na všechny osoby odsouzené za závažné činy, které nevychází z racionálních úvah trestněprávní politiky. Takové neutrální a obecné vymezení problému je podle mého názoru obzvláště relevantní, přihlédneme-li k velkému množství existujících druhů milosti⁵¹ a jejich variabilitě v právních tradicích členských států⁵².

70. V takto vymezeném rámci pro analýzu lze poznamenat, že podmínka týkající se výkonu trestu je v čl. 3 bodě 2 a v čl. 4 bodě 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, ale i v článku 54 ÚPSD formulována shodně. V souvislosti s posledně uvedeným ustanovením přitom Soudní dvůr upřesnil, že podmínka týkající se výkonu sankce je splněna tehdy, když je zjištěno, že v okamžiku, kdy je zahájeno druhé trestní řízení proti téže osobě pro tentýž čin, jako byl čin, za který byla odsouzena v prvním smluvním státě, nemůže být sankce uložena v tomto prvním státě *podle práva tohoto státu* již vykonána⁵³.

71. Při výkladu čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 se nicméně nemůžeme spokojit jen s tímto konstatováním založeném na znění článku 54 ÚPSD a odhlédnout tak od kontextu, jehož je čl. 4 bod 5 tohoto rámcového rozhodnutí součástí, jakož i od cílů sledovaných unijním normotvůrcem. Ačkoliv totiž „znění ustanovení [...] představuje výchozí bod a zároveň i hranici každého výkladu“⁵⁴, jsou jiné metody výkladu nepovinné pouze v případě, že daný text je zcela jasný a jednoznačný⁵⁵. V projednávané věci je přitom třeba konstatovat, že znění předmětného ustanovení jako takové neumožňuje určit rozsah působnosti podmínky týkající se výkonu trestu.

72. Předně, co se týče kontextu, jehož je čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 součástí, z čl. 3 bodu 1 tohoto rámcového rozhodnutí nepochybně vyplývá, že unijní normotvůrce si byl vědom možného vlivu milostí na uplatňování evropského zatýkacího rozkazu.

73. Podle tohoto ustanovení je vykonávající justiční orgán povinen odmítnout vykonat evropský zatýkací rozkaz, pokud se na trestný čin, pro který je zatýkací rozkaz vydán, vztahuje ve vykonávajícím členském státě amnestie a tento stát byl příslušný ke stíhání tohoto trestného činu podle svého vlastního trestního práva. Unijní normotvůrce nicméně tento případ omezil na amnestii platnou ve vykonávajícím členském státě a upravil jej toliko jako důvod pro povinné odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu. Článek 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584 tudíž nelze vykládat tak, že umožňuje zohlednit obecné opatření milosti, jestliže z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že rámcové rozhodnutí 2002/584 stanoví důvody pro odmítnutí výkonu evropského zatýkacího rozkazu taxativně⁵⁶ a odmítnutí jeho výkonu je pojato jako výjimka, která musí být vykládána restriktivně⁵⁷.

51 – Automaticky vytane na mysl amnestie a milost. Někteří sem řadí také promlčení a podmíněné propuštění z trestu odnětí svobody, nejde ovšem o jediná opatření, která přicházejí v úvahu (v tomto smyslu viz Mathieu, B., a Verpeaux, M., „Conclusions comparatives“, v Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K., *La clémence saisie par le droit. Amnistie, prescription et grâce en droit international et comparé*, Paris, 2007, Société de législation comparée, Coll. de l'UMR de droit comparé de Paris, sv. 14, s. 311 až 318).

52 – I kdyby tomu mělo být jen z důvodu případného rozlišování mezimilostí v užším slova smyslu („executive clemency“) na straně jedné, která by byla vyhrazena mocí výkonné, a amnestií na straně druhé, jakožto aktem legislativním (v tomto smyslu v systémech common law viz Pascoe, D., a Manikis, M., „Making sense of the victim's role in clemency decision making“, *International Review of Victimology*, 2020, sv. 26(I), s. 3 až 28, zejména s. 4 a 5, jakož i s. 8 a 9). Pro potvrzení absence společné definice viz také diskuse stran pojmů „milost“ a „amnestie“ a „promlčení“, „Les institutions de clémence, regards de droit comparé“, v Ruiz Fabri, H., Della Morte, G., Lambert Abdelgawad, E., Martin-Chenut, K., *La clémence saisie par le droit. Amnistie, prescription et grâce en droit international et comparé, op. cit.*, s. 275 až 309).

53 – Rozsudek ze dne 11. prosince 2008, Bourquain (C-297/07, EU:C:2008:708, bod 48).

54 – Stanovisko generální advokátky V. Trstenjak ve věci Agrana Zucker (C-33/08, EU:C:2009:99, bod 37).

55 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta M. Watheleta ve věci Francie v. Parlament (Výkon rozpočtové pravomoci) (C-73/17, EU:C:2018:386, bod 25).

56 – V tomto smyslu viz rozsudky citované v poznámce pod čarou 11 tohoto stanoviska.

57 – V tomto smyslu viz rozsudky citované v poznámce pod čarou 10 tohoto stanoviska.

74. Přihlédneme-li dále k cílům sledovaným unijním normotvůrcem, lze připomenout, že mechanismus evropského zatýkacího rozkazu je první konkretizací zásady vzájemného uznávání v oblasti trestního práva. Rámcové rozhodnutí 2002/584 tak má nahradit předchozí mnohostranný systém vydávání zjednodušeným a efektivnějším systémem předávání odsouzených nebo podezřelých osob mezi justičními orgány⁵⁸. Jde tudíž skutečně o „justicializaci“ vydávání: zatímco vydávání je aktem svrchovanosti, evropský zatýkací rozkaz je aktem soudním⁵⁹.

75. Z toho důvodu zavádí rámcové rozhodnutí 2002/584 mechanismus spolupráce mezi justičními orgány členských států⁶⁰, které je třeba v rámci tohoto rámcového rozhodnutí chápat jako orgány, které se účastní jakožto nezávislé orgány⁶¹ výkonu trestního soudnictví⁶².

76. Předmětné opatření milosti, tak jak ho definuje předkládající soud, přitom uděluje orgán, který není soudním orgánem, a toto opatření nijak nesouvisí s trestněprávní politikou. Je tudíž zřejmé, že pokud by takové opatření bylo zohledněno při použití čl. 4 bodu 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, odporovalo by to filozofii systému, který činí z evropského zatýkacího rozkazu nástroj trestního soudnictví, v jehož fungování sehrávají klíčovou roli justiční orgány členských států.

77. Takový výklad by byl kromě toho v rozporu se zásadou *ne bis in idem*, jelikož uvedená zásada vychází z logiky vzájemného uznávání a může se uplatnit pouze v oblasti soudcovského uplatňování zákonů⁶³. Justiční orgány totiž mají nejlepší předpoklady nalézt na základě konkrétní a individualizované analýzy odpovídající rovnováhu mezi základními právy dotyčných osob a účinností systému justiční spolupráce mezi členskými státy.

78. S ohledem na výše uvedené úvahy musí být tedy podmínka týkající se výkonu trestu, kterou ukládá čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, podle mého názoru vykládána v tom smyslu, že se nevztahuje na prominutí trestu orgánem třetího státu, kde došlo k pravomocnému odsouzení, který není soudním orgánem, v rámci opatření všeobecné milosti, která se vztahuje i na osoby odsouzené za závažné činy a která nevychází z racionálních úvah trestněprávní politiky.

VI. Závěry

79. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky Rechtbank Amsterdam (soud v Amsterdamu, Nizozemsko) následovně:

„1) Článek 4 bod 5 rámcového rozhodnutí Rady 2002/584/SVV ze dne 13. června 2002 o evropském zatýkacím rozkazu a postupech předávání mezi členskými státy, ve znění rámcového rozhodnutí Rady 2009/299/SVV ze dne 26. února 2009, je třeba vykládat v tom smyslu, že v případě, že se členský stát rozhodne provést toto ustanovení do vnitrostátního práva, musí vykonávajícímu justičnímu orgánu přiznat určitý prostor pro uvážení pro účely rozhodnutí, zda je výkon evropského zatýkacího rozkazu z důvodu uvedeného v tomto ustanovení namíste odmítnout, či nikoliv.

58 – Viz bod 33 tohoto stanoviska.

59 – V tomto smyslu viz Jegouzo, I., „Le mandat d'arrêt européen, acte de naissance de l'Europe judiciaire pénale“, v Cartier, M.-E., *Le mandat d'arrêt européen*, Brusel, Bruylant, 2005, s. 33 až 45, zejména s. 42; Bot, S., *Le mandat d'arrêt européen*, Brusel, Larcier, 2009, č. 215.

60 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 24. června 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, bod 96).

61 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. prosince 2020, Openbaar Ministerie (Nezávislost vystavujícího justičního orgánu) (C-354/20 PPU a C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, bod 38).

62 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. listopadu 2016, Özçelik (C-453/16 PPU, EU:C:2016:860, bod 32).

63 – V tomto smyslu viz stanovisko generálního advokáta D. Ruiz-Jaraba Colomera ve věci Bourquain (C-297/07, EU:C:2008:206, bod 83).

- 2) Pojem „stejný čin“ uvedený v čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299, musí být vykládán stejným způsobem jako pojem obsažený v jeho čl. 3 bodě 2 tohoto rámcového rozhodnutí. Tento pojem se týká pouze skutkové stránky činu. Zahrnuje všechny konkrétní okolnosti, které jsou vzájemně neoddělitelně spojeny, nezávisle na právní kvalifikaci těchto činů nebo chráněném právním zájmu.
- 3) Podmínka týkající se výkonu trestu, kterou ukládá čl. 4 bod 5 rámcového rozhodnutí 2002/584, ve znění rámcového rozhodnutí 2009/299, musí být vykládána v tom smyslu, že se nevztahuje na prominutí trestu orgánem třetího státu, kde došlo k pravomocnému odsouzení, který není soudním orgánem, v rámci všeobecné milosti, která se vztahuje i na osoby odsouzené za závažné činy a nevychází z racionálních úvah trestněprávní politiky.“